

የተክለ «ወይን» ፍሬዎች

ሙሉ-ማር ኪሮስ
mulumarkiros@gmail.com

የወይን ተክል ከኢትዮጵያ ውስጥ እንደ ትግራይ የሚስማማው ቦታ የለም። አንድ ዓይነት እንዳይኖረውን ከሆነ ደግሞ በተለይ ዓድዋ አካባቢ ለወይን ተክል በጣም ተስማሚ ነው። ይህ በመሆኑ የተነሳም አንድ ትልቅ የፈረንሳይ ወይን አምራች ከባንያ ዓድዋ አካባቢ አሁን አልመዳ ጨርቃ ጨርቅ ባለበት ቦታ ሰፊ መሬት እንዲሰጠውና ወይን አምርቶ ለውጭ ገበያ እንዲያቀርብ ለክልሉ መንግስትና ለትእምት ቦርድ ጠይቆ እንደነበር ነገር ግን ይህ ዓይነት በምን ምክንያት እንደሆነ በማያውቀው ምክንያት እንዳልተሳካ አሜውቶኛል። እኔም ሳስበው እውነትም የትግራይ መሬት «ወይን» ለተባለ ነገር ሁሉ ምቹ ነው፤ ያፋፋዋል፤ ያበረክተዋል አልኩኝ። የመጀመሪያ «ወይን» ባይሳካለት ከእግሩ ሌላ «ወይን» ይበቅላል። እሱም እንደ አባቱ አድጎ ይጎመራል።

ስም ይመርሱ ለግብር እንዲሉ ተክለወይንም የ«ወይን» (ወያኔ) ተክል ነው። እዛው ውስጥ አድጎ ለጣፋጭ ፍሬ የበቃ የህዝብ ልጅ። ይህ ለዛሬ ብእሬን እንዳነሳ የገፋፋኝ የብዙዎች ተክለ-ወይኖች አምሳያ የሆነውና እውነተኛ ስሙ ተክለወይን አሰፋ ነው።

ተክለወይን አሰፋ በጨቅላ ዕድሜው አብቦ የፈካና ብዙ ያመሩ ፍሬዎች ያፈራ ታጋይ ነው። በለጋ ዕድሜው ህወሀት ማህበረ ረድኤት ትግራይ (ማረት) በ1972 ዓ.ም ስትቋቋም ተክለወይን የመጀመሪያ ዳይሬክተር ሆኖ ተመደበ። ከዛ በፊት በተለያዩ የህዝብ ግዳጆች የተሰማራና ውጤቱም የሚያስመካ ሲሆን ከዛ ወዲህ ደግሞ ይበልጥ የትግራይ ህዝብ በሚደርስበት ችግር ሁሉ ከፊት ተሰልፎ የታገለገለ ለውጤት የበቃ ነው። በተለይም ከፍተኛ የህዝብ ውድመት ሊያስከትል የነበረው የ 1977 ዓ.ም ድርቅና ረሃብ የመመከት ዓላማ አንግቦ ህወሓት የችግሩ አስከፊነት ለአለም ህዝብና ለተለያዩ የአውሮፓ መንግስታት በማድረስ፣ እርዳታ እንዲሰጣሉ እና በአስቸኳይ ለተጎጂው ወገን እንዲዳረስ ከፍተኛ ርብርብ ሲያደረግ ተክለወይን ከፊት ሆኖ ሲያስተባብር ነበር። በወቅቱ ህዝቡ ረሃቡን ሽሽት ከመላ ትግራይ ወደ ሱዳን ከተሰደደ በኋላ እርዳታው በቦታው እንዲደርሰው ከማድረጉም ባሻገር በቀጣዩ የዝናብ ወቅት ገና ትግራይ ነፃ ባልወጣችበት ጊዜ ህዝቡ በዛው ሳይበተን ወደመጣበት ቀዩ እንዲመለስ በተደረገው ከፍተኛ ርብርብም ታጋዩ በቀዳሚነት ፕሮግራሙ ሲያስተባብር ነበር። በኋላም ህዝቡ ወደየአካባቢው ተመልሶ ቀን ቀን ከደርግ ሰምብ ጣይ አውሮፕላኖች እየተደበቀ ሌሊት ሌሊት የውሃና አፈር ጥበቃ እንዲሁም የገጠር መንገድ እየሰራ ለድርቅና ለዝናብ እጥረት የሚቋቋም አካባቢ ለመፍጠር በተደረገ ትግልም ተክለወይን በቦታው ሆኖ ህዝቡንና ማረትን ሲያስተባብር ነበር።

ማረትን ከለጋነቷ ጀምሮ የህወሓትና ከአገራቸው ውጪ ሲኖሩ የነበሩት የክልሉ ተወላጆች ጥረትና ትግል ታክሎብታል በብዙ ሚሊዮኖች ሳይሆን ቢልዮኖች ብር ዕርዳታ እንዲሰጥብና የህዝቡን ትግል አስተማማኝ የሎጅስቲክስ አቅም እንዲኖረው በተደረገ ጥረትም ታጋዩ ግንባር ቀደም ሚና ነበረው።

በ 1983 ዓ.ም. የትጥቅ ትግሉ በመጠናቀቁ ምክንያት ህወሓት ለጦርነቱ ማስኬጃ ሲጠቀምበት የነበረውን ሃብት የህዝቡን ኑሮ በዘላቂነት ሊቀይሩ ወደሚችሉ የኢኮኖሚ ተቋማት እንዲገነባበት ሲወሰን ተክለወይኒ ለተግባራዊነቱ ከፍተኛ ሚና ተጫውቷል። እነዚህ አገራዊ ሃላፊነት ተሸክመው የሚሰሩ ኮርፖሬሽኖች የማረት በዛ ውስጥም የተክለወይኒ አሻራዎች ደምቀውና ገዝፈው ከሚታዩባቸው ሀውልቶች መካከል ጥቂቶች ናቸው። ላለፉት በርካታ ዓመታት ትእምት ለብዙ ወገኖቻችን የስራ ዕድል ፈጥሯል፤ በየዓመቱ ለክልልና ለፌደራል መንግስታት በቢሊዮኖች የሚቆጠር ብር ግብር ይከፍላል፤ በህብረተሰቡ ሁሉን አቀፍ ልማት ውስጥ በቀጥታ ይሳታፋል፤ የመጨረሻ ጊዜ የህዝቡ የልማትና የማህበራዊ ህይወቱ ተስፋዎቹም ናቸው።

ወቅቱን የሚያስታውሱ ሰዎች ሲናገሩ ከሚገርሙኝ ነገሮች አንዱን ላንሳ። አሁን በትእምት ያሉትን ድርጅቶች ሲቋቋሙ በታጋዮች ስም ነበር። ለምሳሌ የአልመዳ ጨርቃጨርቅ ፋብሪካ መጀመሪያ የተቋቋመው በ100 ሚልዮን ብር የተከፈለ ካፒታል ሲሆን 10 ታጋዮች እያንዳንዳቸው የ10 ሚልዮን ብር ድርሻ ነበራቸው። በዚህ መልኩ ከ 1984 ዓ.ም መጀመሪያ እስከ 1988 ዓ.ም ለእምስት አመታት ያክል ከ 100 የሚበልጡ ታጋዮች ከ 15 በላይ የነበሩ ድርጅቶች ነበሩባቸው። በኋላ ኢትዮጵያ የኢንዱስትሪ ህግ እንዳላት ሲታወቅ ግን ሁሉም ታጋዮች የነበራቸውን ድርሻ አዲስ ለተቋቋመው የትዕምት ኢንዱስትሪ እንዲያስረክቡ ሲነገራቸው አንድም ሳይቀር ሙሉ በሙሉ ለድርጅቱ የማይመለስ የሃብት ውርስ አወረሱ። የዓላማ ፅናት በከተማ የምቾት ኑሮም አይቀይረውም!!

በማረት በኩልም ከተፈጠረች ጊዜ ጀምሮ እስከዛሬው ቀን ለድፍን 38 ዓመታት ያክል እየመራ በመላ የትግራይ ገጠሮች ያመጣቸው ውጤቶች በርካታና የህዝቡን ኑሮ በእጅጉ የቀየሩ ናቸው። እርግጥ በወቅቱ የማረትን ስራ ለማሳለጥ ከአገር ውጪ ይኖሩ የነበሩ የትግራይ ተወላጆች ያለቀስቃሽ ከያሉበት እየተሰጣሰቡ ከፍተኛ የዲፕሎማሲና እርዳታ በማሰጣሰብ ሂደት ሁሉም አቀፍ ትግል ሲያካሂዱ ነበር። ዶክተር አሰፋ አብርሃ፤ ዶ/ር ሰለሞን ዕንቁይ እና ሌሎች ስማቸው ተዘርዘሮ የማያልቁ ወደር የለሽ ጆግኖች ለህዝባቸው ሲሉ ብዙ መስዋዕትነት ከፍሏል።

ህወሓት የህዝብ ድርጅት ነው። ከደርግ ጋር የነበረው ትግልም ድፍን ህዝብ ራሱን ለመስዋዕትነት ዝግጁ አድርጎ የተካሄደ ትግል ነው። በዚህ ትግል ውስጥ የአንድን አርበኝነት አንስቶ የሌላውን

ለመጣል በማያስችል ሁኔታ እልፍ አእላፍ አርበኞች አስደናቂ የጀግንነት ፍፃሜዎች ሰርተው መስዋዕት ሆነዋል፤ እግራቸው፣ እጃቸው፣ አይናቸውን አጥተዋል፤ አሁንም ድረስ የስራ አካላቸውን እንደ ወንፊት በጥይት ተሰባስተው በላዩ ላይ ልብስ ደርበውበት ሰላምና ልማት ዕውን በማድረግ ሂደት ውስጥም ከፀረ ህዝቦች አመለካከትና ድርጊት ጋር እልህ አስጨራሽ ትግል በማድረግ የሚገኙም አሉ።

ህወሓት ውስጥ አንድ ታጋይ በአንድ የስራ ክፍል ውስጥ ይመደባል፤ በየጊዜው ውጤቱ እየታየም ወደሌላ ክፍል ይዛወራል። በሚሰራው ስራም የጋራ ሃላፊነትና ተጠያቂነት ይዞ የራሱን ድርሻ ለመወጣት ይታገላል። በመሆኑም ያ ታጋይ በሃላፊነት ቦታ ተመድቦ በሚሰራበት ክፍልም ጭምር የሌሎች ታጋዮች ጥረትና ውጤት ይታከልበታል። ለዚህም ነው በህወሓት ትግል ውስጥ የትግሉ ውጤት የጋራ ውጤት በመሆኑ እስከ ቅርብ ጊዜ ድረስ የግለሰቦች ታሪክ ያን ያህል ተጋኖ የማይቀርበው።

ህወሓትን ባሰብኩ ቁጥር ብዙ የሚያስደንቁኝ ነገሮች አእምሮዬ ውስጥ ይመጣሉ። ቁጭ ብዬ አስባለሁ፤ ጋደም ስልም አስባለሁ። ለማሰብም ልጆቼ እንዳይረብሹኝ መኝታ ቤቴ ቆልፌ አልጋዬ ላይ ጋደም እላለሁ። አሁን በድርጅቱ ውስጥ የሌሎትም፣ ያሉትም፣ የተሰውትም ታጋዮችን አስባለሁ። ለኔ ለኔ 15 አንድ ቀን ብቻ አይደለችም። ብዙ ናቸው። የአንዱን ጀግንነት አስብና ይገርመኛል ደግሞም የሌላውን ሳስብ የሱንም ይደንቀኛል። ብዙ ጀግኖች፣ የተትረፈረፈ ጀግንነት።

ዛሬ ወንበሬ ላይ ቁጭ ብዬ የተክለወይን ፍሬዎችን አሰብኳቸው። እንደስሙ ጣፋጭ የሰላምና የልማት ፍሬዎች። በሱ ጀግንነት ውስጥም ሌሎች ተደራጅተውም ይሁኑ ሳይደራጁ፤ የታወቁትም ያልታወቁትም፤ የድሮዎቹም ሆኑ የቅርቡ፣ ብዙ መስዋዕትነት የከፈሉ ጀግኖቻችን አሰብኳቸው። በምን ይካሉ ይሆን? የከፈሉት መስዋዕትነት የዋጋ ተመኑስ ምን ያህል ይሆን? ክቡር ጠ/ሚኒስትር ሃ/ማርያም ደሳለኝ በአንድ ወቅት ስለትግራይ ህዝብ የሰጡት ምስክርነት እንዲህ የሚል ነበር “አገራችን ኢትዮጵያ አሁን ለደረሰችበት የሰላም፣ የልማትና የዲሞክራሲ እድገት እንድትበቃ የትግራይ ህዝብ የከፈለው ወደር የለሽ መስዋዕትነት ከምስጋና ውጪ በምንም መልኩ መክፈል የማይቻል ለሃገራችን ህዝቦች የተበረከተ ውድ ስጦታ ነው”። አዎን ካለ ምንም ስስት!!

ተክለወይኒ ምንም እንኳን በአንድ ወቅት በወሰደው ፖለቲካዊ አቋም ባልደሰትበም የሰራቸው ግዙፍ የህዝብ ልማቶችና ለህዝብ ያለው ፍቅር ስመለከት ግን ሁሌም እንዳሰበው፣ ትልቅ ክብር እንድሰጠው ያደርጉኛል። አንተስ ኑርልን!! ዕድሜና ፀጋ ይበርክትልህ!!

የተባረከ ቀን ይሁንልን!!